

КОЛЕДЖ ПВНЗ «КРОПИВНИЦЬКИЙ ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО ТА
МУНІЦИПАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова Приймальної комісії

І. І. Литвин

2018 р.

ПРОГРАМА

фахового іспиту

галузь знань 23 Соціальна робота

спеціальність 231 Соціальна робота

освітня програма Соціальна робота

форма навчання денна

для вступників на освітньо-кваліфікаційний рівень молодший спеціаліст

на основі освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст», «спеціаліст», освітнього рівня «бакалавр», «магістр» з іншої спеціальності, для осіб, які здобувають такий самий ступінь (рівень) вищої освіти не менше одного року та виконують у повному обсязі індивідуальний навчальний план

Обговорено
на засіданні циклової комісії з соціальної роботи
ПВНЗ КІДМУ
протокол № 7 від 19 березня 2018 року

Затверджено
на засіданні Приймальної комісії
ПВНЗ КІДМУ
Протокол № 4 від 26 березня 2018 р.

Укладачі:

Косенко Володимир Дмитрович – голова фахової атестаційної комісії,
кандидат філософських наук;
Тернавська Тетяна Анатоліївна – член фахової атестаційної комісії, кандидат
педагогічних наук;
Шадрін Віталій Іванович – член фахової атестаційної комісії, старший
викладач.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

II. СТРУКТУРА ПРОГРАМИ

III. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

IV. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета фахового випробування для вступу на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста зі спеціальності «Соціальна робота» є перевірка базових знань вступника щодо можливості подальшого складання фахового випробування для здобуття ступеня бакалавра.

Вимоги до підготовки вступника:

На додаткове вступне випробування виносяться теоретичні питання за наступними дисциплінами: «Соціологія», «Основи соціальної педагогіки».

Оцінювання знань вступників відбувається на підставі наступних критеріїв:

- правильність відповідей (правильне, чітке, послідовне і достатньо глибоке викладення ідей, понять фактів тощо);
- ступінь усвідомлення матеріалу та самостійність міркувань;
- вміння користуватися засвоєними теоретичними знаннями, науковою термінологією;
- наявність власних спостережень (аналіз, порівняльна характеристика періодичних видань в різних країнах одного періоду, що зумовлена соціальними та політичними обставинами).

II. СТРУКТУРА ПРОГРАМИ

РОЗДІЛ 1. «Соціологія»

Тема 1. Соціологія: наука про суспільство

Соціально-культурні і наукові передумови виникнення соціології як науки. Місце соціології в системі суспільствознавчих наук, її зв'язок з іншими науками. Об'єкт і предмет соціології. Методологічні основи соціології як науки. Специфіка соціологічного аналізу соціальних явищ. Принципи соціології.

Закони і категорії соціології. Соціальні закони та їх класифікація. Типи соціальних законів. Динамічні та статистичні закони. Специфіка особливості соціальних законів та їх використання у побудові соціологічних категорій. Поняття «категорія» в соціології. Класифікація та систематизація категорій. Система соціологічного знання та її елементи. Загальні, спеціальні і галузеві соціологічні теорії.

Основні функції соціології як науки: теоретико-пізнавальна, критична, гуманістична, інструментальна, прогностична, управлінська, культурно-просвітницька тощо. Соціологія і проблема наукового управління суспільством. Значення соціології для розв'язання соціально-економічних і політичних проблем модернізації українського суспільства. Місце соціології в системі соціально-гуманітарних наук.

Тема 2. Історія розвитку соціологічної думки

Основні протосоціологічні концепції та їх загальна характеристика. Класифікація та періодизація протосоціологічних концепцій.

Позитивізм О. Конта і початок академічної історії соціології. Соціологічна система О. Конта та її вплив на подальший розвиток соціології. Органіцистська теорія суспільства Г. Спенсера. Аналогія і редукціонізм як головні принципи соціологічного натуралізму. Соціал-дарвіністський, расово-антропологічний та географічний напрями в соціології.

Соціологія марксизму про економічні детермінанти історичного розвитку суспільства. Історія суспільства як процес зміни суспільно-

економічних формацій. Марксистська концепція соціальної структури. Роль класової боротьби і соціальних революцій в історичному процесі. Психологічний напрям у соціології XIX століття та його вплив на подальший розвиток соціології.

М.Вебер основоположник розуміючої соціології. Теорії ідеальних типів та соціальної дії М.Вебера. Концепція раціональності. «Соціологізм» Е. Дюркгейма та поняття соціального факту. Типи соціальної солідарності. Поняття соціальної аномії.

Розвиток ідей Е. Дюркгейма представниками Франкфуртської соціологічної школи. Теорія соціальних змін в структурно-функціональній соціології Т. Парсонса. Р. Мертон про соціальну структуру та аномію. Теорії індустріального та постіндустріального суспільства. Теорії розвитку суспільства.

Становлення і розвиток соціологічної думки в Україні. Соціальні проблеми у творчості Г. Сковороди та Т. Шевченка, їх значення для розвитку соціальної думки в Україні. Соціологічна проблематика у творчості М. Драгоманова, М. Ковалевського, М. Костомарова, М. Грушевського, та інших представників української суспільно-політичної думки. Розвиток соціології в Росії та Україні XX ст. стан сучасної української соціологічної науки: основні школи та напрямки.

Тема 3. Соціальна структура суспільства

Поняття соціальної структури суспільства. Основні елементи соціальної структури. Визначення понять: соціальний статус, соціальні групи, соціальні класи, соціальні верстви. Типологія соціальних спільнот. Види соціальної структури суспільства.

Поняття соціального класу. Головні ознаки класу. Типології класів. Середній клас як суб'єкт соціальної дії в сучасному суспільстві: структура, функції середнього класу.

Соціальна стратифікація як центральне поняття при аналізі соціальної структури суспільства. Соціальні групи як страти. Види соціальної стратифікації (закрита та відкрита). Історичні типи стратифікованого суспільства: рабство, касти, стани і класи. Соціальна стратифікація та соціальна мобільність як процеси відтворення і розвитку соціальної структури суспільства. Поняття соціальної мобільності, типи соціальної

мобільності сучасного суспільства. Проблема маргінальності соціальних утворень.

Основні напрямки соціоструктурних змін в сучасному українському суспільстві. Соціально-класові утворення і поляризація суспільства в Україні. Основні чинники пересувань, формування соціальних прошарків в умовах кризи. Головні канали та джерела формування середнього та вищого класів в сучасній Україні.

Загальна характеристика соціальних інститутів як основної складової соціальної структури суспільства. Визначення та загальне призначення соціальних інститутів. Універсальні та специфічні функції основних соціальних інститутів. Соціальні інститути як організована система зв'язків та соціальних норм. Роль соціальних інститутів в суспільстві. Поняття «соціальна норма» та «соціальна цінність».

Поняття соціальної групи. Головні ознаки соціальної групи. Типологія соціальних груп. Головні чинники та механізми формування соціальних груп. Поняття групової ідентифікації та ідентичності. Соціальна група як суб'єкт суспільного життя. Види соціальних спільнот.

Соціальна організація як різновид людської спільноти. Визначення соціальної організації та її характеристика. Основні проблеми сучасних соціальних організацій та шляхи їх подолання.

Соціальні процеси, види та шляхи їх пізнання. Поняття соціального процесу, параметри та критерії виміру соціальних процесів.

Тема 4. Сутність та організація соціологічних досліджень

Соціологічне дослідження: поняття, основні етапи проведення. Завдання і особливості етапів підготовки, збору, обробки, аналізу інформації. Основні функції соціологічних досліджень та їх реалізація в сучасному українському суспільстві. Можливості соціального пізнання шляхом реалізації функцій соціологічних досліджень.

Види соціологічних досліджень за метою, глибиною аналізу, методами, що застосовують для збирання інформації, затратами часу, типом відносин між замовником і виконавцем, способом дослідження, сферою дослідження, системою вибору одиниць об'єкта дослідження та їх особливості.

Тема 5. Основні методи збору та обробки соціологічної інформації

Поняття, функції та призначення програми соціологічного дослідження. Структура програми соціологічного дослідження. Методологічна частина програми: призначення, компоненти, логіка побудування. Методична частина програми: призначення, компоненти.

Вибірка у соціологічному дослідженні. Поняття «генеральна сукупність», «вибіркова сукупність», «одиниця відбору», «одиниця спостереження», «репрезентативність», «помилка репрезентативності».

Можливості використання якісних та кількісних методів при проведенні соціологічних досліджень. Опитування – основний метод збору соціологічної інформації. Види опитувань: анкетне опитування, інтерв'ю, експертне, соціометричне, телефонне, пресове, поштове, інтерактивне, Інтернет-опитування.

Аналіз документів, спостереження та експеримент у соціології. Метод фокус-груп в соціології.

Обробка соціологічних даних вручну. Програми обробки даних OSA, SPSS. Опис інформації та обчислення узагальнюючих параметрів. Використання методів математичної статистики. Графічне зображення даних соціологічних досліджень. Використання рекомендацій соціологів в практичних сферах.

РОЗДІЛ 2. «Основи соціальної педагогіки»

Тема 1. Соціальна педагогіка, предмет, прикладні завдання

Соціальна педагогіка, її сутність, терміни, основні напрямки. Предмет, функції соціальної педагогіки, прикладні завдання. Вплив на формування теорії соціальної педагогіки А. Дістервега, Я.А.Коменського, П.Наторпа.

Місце соціальної педагогіки в системі соціальних та педагогічних наук. Взаємозв'язок соціальної педагогіки з іншими галузями суспільної практики. Соціальне виховання. Соціально-педагогічна діяльність. Соціальна робота. Розвиток ідей соціальної педагогіки. Андрагогіка, агогіка, герогіка, віктимологія.

Тема 2. Особистість дитини, її розвиток, залежність від середовища

Поняття «особистість», її становлення, формування особистості, вікові особливості, розвиток задатків і здібностей. Теорії особистості.

Соціалізація особистості, особистість і соціальне виховання. Самовиховання особистості.

Тема 3. Соціальне середовище як умова реалізації соціально-педагогічної діяльності

Поняття «соціальне середовище». Соціологічні, психологічні, педагогічні теорії «соціального середовища». Соціальне оточення, природне середовище у житті дитини. «Педагогіка середовища» С.Т. Шацького. Вплив соціального середовища на розвиток і формування особистості дитини. Мікро-, мезо-, екзо-, макрофактори та їх роль у становленні особистості дитини і молодого людини.

Тема 4. Соціалізація особистості

Основні підходи щодо розуміння процесу соціалізації. Історія питання. Основні принципи соціалізуючого процесу. Основні компоненти соціалізації. Умови і механізми соціалізації.

Соціальна адаптація – активне пристосування індивіда до умов середовища. Основні складові процесу адаптації. Позитивна і негативна соціалізація. Позитивна соціалізація як умова розвитку гармонійної особистості.

Тема 5. Методи соціального виховання

Визначення поняття «соціально-педагогічна діяльність», «соціально-педагогічна робота».

Об'єкти соціально-педагогічної роботи. Характеристика їхніх соціальних проблем.

Суб'єкти соціальної роботи. Спільне та особливе в їхній діяльності. Визначення поняття «метод», «методи соціального виховання». Класифікація методів соціального виховання залежно від спрямованості на об'єкт,

характеру відносин вихователя і вихованця, впливу середовища на особистість.

Класифікація методів соціального виховання залежно від змісту соціально-педагогічної роботи: соціально-економічні методи, організаційні методи, психолого-педагогічні методи.

Тема 6. Особистість соціального педагога: професійні якості, призначення, вимоги, кваліфікаційні характеристики

Професійно цінні якості соціального педагога. Цілі діяльності соціального педагога. Етичний кодекс спеціаліста. Функції і соціальні ролі соціального педагога. Обов'язки і права соціального педагога.

Кваліфікаційні характеристики соціального педагога. Організація роботи соціального педагога. Сфери діяльності і спеціалізації соціального педагога.

III. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Додаткове вступне випробування проводиться для осіб, які вступають на навчання за ступенем бакалавра на спеціальність «Соціальна робота», освітня програма «Соціальна робота», на основі здобутого освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста за іншою спеціальністю.

Результати додаткового вступного випробування визначаються як «зараховано» чи «не зараховано». До подальшого складання фахового випробування для здобуття ступеня бакалавра вступник допускається лише за умови отримання результату «зараховано».

На додаткове вступне випробування виносяться два теоретичних питання, відповідно до програми додаткового вступного випробування.

Результат додаткового вступного випробування «зараховано» вступник отримує, якщо він, як мінімум, дає в цілому правильні відповіді на питання, демонструє базові знання матеріалу, загальну обізнаність в матеріалі, розуміє в цілому зміст основних понять і фактів.

Результат додаткового вступного випробування «не зараховано» вступник отримує, якщо він не надає правильну відповідь на питання, не розуміє змісту ключових понять і фактів, не демонструє базову характеристику відповідних питань.

IV. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

З дисципліни «Соціологія»:

1. Соціологія. Модульний курс. Навч. пос. під ред. Семке Н.М. – Х., 2009. – 352 с.
2. Черниш Н.Й. Соціологія: підручник за рейтингово-модульною системою навчання. – К. 2009. – 468 с.
3. Каменська Е.Н. Соціологія: курс лекцій. – Ростов на Дону, 2006. – 160 с.
4. Пшеничнюк О.В., Романовська О.В. Соціологія: посібник для підготовки до іспитів. – К., 2005. – 152 с.
5. Семке Н.М. Соціологія. Шпаргалка для студента. – Х., 2007. – 32 с.
6. Практикум по соціології: навч. посіб. для студентів вищих навч. закладів освіти / За ред. В.Г. Пічі. – Л., 2006. – 368 с.
7. Соціологія: підр. для студентів вищих навч. закладів / Під ред. Городяненко В.Г. – К.: 2006. – 560 с.
8. Вербець В.В., Субот О.А., Христюк Т.А. Соціологія: навч. посібник. – К., 2009. – 550 с.
9. Дворецька Г.В. Соціологія: навч. пос. – К.: 2004. – 472 с.
10. Примуш М.В. Загальна соціологія: навч. пос. – К.: 2008. – 592 с.
11. Лукашевич М.П., Туленков М.В. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії: навч. пос. – К., 2006. – 464 с.
12. Соціологія: підручник. Під ред. Требіна М.П. – Х., 2010. – 224 с.
13. Васков Ю.Г., Мостовая И.В. Социология: учебник для вузов. – М., 2005. – 432 с.
14. Лукашевич М.П., Туленков М.В. Соціологія. Загальний курс: підручник. – К., 2008. – 408 с.
15. Соціологія: підручник. Під ред. Осипової Н.П. – К., 2008. – 336 с.
16. Сірий Є.В. Соціологія: загальна теорія, історія розвитку, спеціальні та галузеві теорії: навч. пос. – К., 2007. – 480 с.
17. Танчин І.З. Соціологія: навч. посіб. – К.: 2007. – 351 с.
18. Соціологія: підр. для студентів вищ. навч. закл. Під ред. Волович В.Г., Горлач М.І., Кремень В.Г. – К.: 2009. – 808 с.
19. Соціологія: експериментальний курс лекцій. – Т., 2007. – 220 с.
20. Технологии социологического исследования (курс лекций) / Панина Н.В. – К., 2010. – 277 с.
21. Подольська Е.А., Подольська Т.В. Соціологія: 100 питань – 100 відповідей. – К., 2009. – 352 с.

22. Юрій М.Ф. Соціологія: підручник. – К., 2007. – 288 с.
23. Соціологія. Курс лекцій / За ред. Старовойта І.С. – Т., 2009. – 176 с.
24. Кузьменко Т.М. Соціологія: навч. пос. – К., 2010. – 320 с.
25. Жоль К.К. Соціологія: навч. пос. – К., 2005. – 440 с.
26. Бологіна Є.В., Мішура В.Б. Соціологія: навч. посіб. – К., 2007. – 128 с.
27. Лукашевич Н.П., Туленков Н.В. Социология: учебн. пособие. – К., 2005. – 272 с.
28. Гідденс Е. Соціологія. К., 1999. – 726 с.
29. Спеціальні та галузеві соціології: навч. посіб. Під ред. Тимченка В.Є. – К., 2003. – 304 с.
30. Социология: краткий тематический словарь. Под. ред. Волкова Н.Г. – Ростов н/Д, 2001, – 320 с.
31. Соціологія культури: навч. пос. Під ред. Семашка О.М., Пічі В.М. – К., Л. 2002. – 334 с.
32. Огаренко В.М., Малахов Ж.Д. Соціологія малих груп: підручник. – К., 2005. – 292 с.
33. Психологія сім'ї: навч. пос. під ред. Поліщука В.М. – Суми, 2009. – 282 с.
34. Прикладная социология: учеб. пос. Под ред. Колесникова Ю.С. – Ростов н/Д, 2001. – 320 с.
35. Білоус В.С. Соціологія у визначеннях, поясненнях, схемах, таблицях: навч. пос. – К., 2002. – 140 с.
36. Технології прикладних соціологічних досліджень: навч.-метод. посіб. – К., 2003. – 124 с.
37. Нестуля О.О. Практикум. – К., 2009 – 272 с.
38. Коваліско Н.В. Основи соціальної стратифікації: навч. пос. – Л., 2009. – 328 с.
39. Соціологія: терміни, поняття, персоналії. Під ред. Пічі В.М. – Л., 2002. – 480 с.
40. Соціологія: короткий енциклопедичний словник. Під ред. Воловича В.І. – К.: 1998. – 736 с.

З дисципліни «Основи соціальної педагогіки»:

1. Байткявичус Ю. Очерки социальной педагогики. – Вильнюс, 1988.
2. Василькова Ю.В. Методика и опыт работы социального педагога. – М, 2001. – 157 с.
3. Василькова Ю.В. Лекции по социальной педагогике (на материалах отечественного образования). – М., 1998. – 424 с.
4. Зверева І.Д., Коваль Л.Г. Соціальна педагогіка як основа соціальної роботи // Довіра і надія: Інформаційно-методичний бюлетень, № 5, 1994.
5. История социальной помощи в России, М.: Сварог НВФ СПП, 1994.
6. Коваль Л.Г., Зверева І.Д., Хлебик С.Р. Соціальна педагогіка. – К., 1997.
7. Мудрик А.Г. Введение в социальную педагогику. – Пенза, 1991.
8. Мустаева Ф.А. Основы социальной педагогики: Учебник для студентов высших пед. уч. заведений. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Академический проект, 2001. – 416 с.
9. Наторп П. Социальная педагогика. – М., 1986.
10. Основы социальной работы. Учебник. – М., 1997.
11. Основы теории и практики социальной работы. – Барнаул, 1994.
12. Основные принципы "Кодекса этики социального работника" \ Социальная работа. 1992. Вып 2.
13. Профессионально-этические нормы социального работника: содержание и организация \ Институт молодежи. – М., 1993 (Библиотека социального работника).
14. Социальная педагогика: теория, методика, опыт исследования. – Свердловск, 1989.
15. Социальная педагогика и социальная работа за рубежом. – М., 1991.
16. Соціальна педагогіка. Навчально-методичний посібник. \ За заг. ред. А.Й. Капської: ІЗМН, 1998. – 220 с.
17. Соціальна робота / соціальна педагогіка: понятійно-термінологічний словник / За заг. ред. І.Д. Зверєвої. – К.: Етносфера, 1994. – 85 с
18. Теория и методика социальной работы. \ Под ред. В.И. Жухова. – М, 1994.
19. Технології соціальної роботи. \ За заг. Ред. А.Й. Капської. – К.; 2000.
20. Энциклопедия социальной работы. – Т.1-3\Пер. с англ. – М., 1993-1994.